

“С.С. ДИВІЗІЯ ГАЛИЧИНА”

В однім вишкільнім таборі СС Стрілецької Дивізії „Галичина“ вийшла, писана хемічним олівцем, стінгазета п. з. „Сури грають“. Часопис наскрізь військового характеру: є у ньому передовиця, статті, нариса, гумор, поезії. В одній черговій, невідписаній статті вичитуємо: „...Після зустрічі Адольфа Гітлера з Мусоліні у березні цього року (1943 р. Ред.), появилсь заклик до народів Європи, щоб вони взяли участь у боротьбі проти спільної загрози, якою для всіх народів є більшовизм. На цей заклик звернувся Український Центр. Комітет до Ген. Губернатора д-ра Франка, в якому заявив готовість українців Г. Г. взяти активну участь в боротьбі проти більшовизму. У своєму листі Провідник УНК покликався на свою аналогічну заяву з серпня 1941 р., вислану теж на руки Генерал-Губернатора. В квітні 1943 року стала справа актуальною. Губернатор Галичини, д-р Вехтер, заявив Провідникові УНК, що Адольф Гітлер дав свою згоду на участь українців Галичини в збройній боротьбі. Після довгих розмов устійнено заєда, на яких твориться перша дивізія. Як у кожній подібній справі наступив компроміс між максимум і мінімум із другої сторони“. Вже з цієї статті виходить ясно, що справа Дивізії „Галичина“ не є ніякою імпровізацією, а назривала вона вже від двох років — конкретно. Поміпаючи те, що в нас, українців, тяга до війська за цей час, від 1939 р. постіпна: леґіон у німецькій армії, а дальше, й до сьогодні, по всій Україні наші відділи б'ються одліч із німцями; а всі ті „верхшуди“, „шурполіцаї“, поліцаї — усе те виявляє нашу промілітаристичну постау. То й не диво, що до Дивізії „Галичина“ таки пришло.

У „Львівських Вістях“ з 29 квітня 1943 р. число 93 (513) п. з. „С.С. Стрілецька Дивізія Галичина — Урочистий акт в уряді Губернатора Галичини“ знаходимо ось такий опис:

„28-го квітня 1943 року, раннім ранком у Львові незвичайна новина. Оце до залі засідань палати намісників при вул. Дистрикту ч. 14, сходяться представники уряду, партії, війська, поліції та члени УНК, також голви УОК і представники преси.

Точно в год. 9.25 рано, входить на залю засідань Губернатор д-р О. Вехтер з почетом. Між почесними гістьми Губернатора завважуємо заслуженого перед українською нацією ген. В. Курмановича.

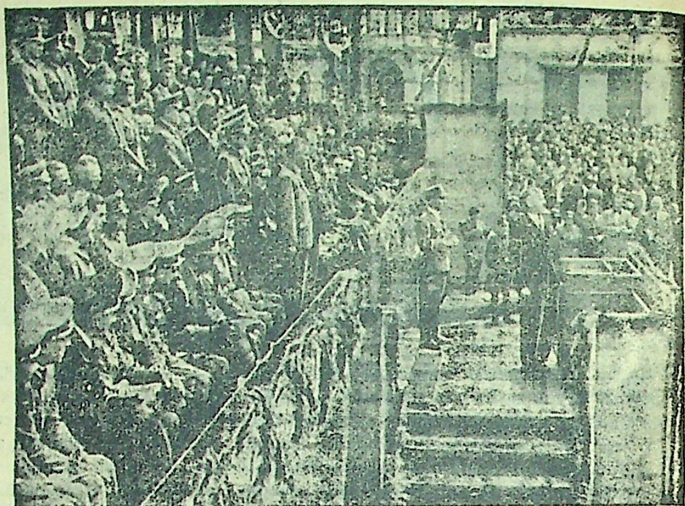
У хвилині вступу п. Губернатора з почетом на залю засідань фанфари музичної чоти легунів трублять „Позір“, а оркестра грає українські маршові пісні.

Виступає шеф Уряду Губернатора, д-р Бауер. Він вітає приявних, представників уряду, партії, війська, поліції, офіцерів, старшин кол. австрійської армії і УГА, міністра внутрішніх справ Г. Г. д-ра Льозакера, ген. поліції Кацмана, Провідника УНК проф. д-ра В. Кубійовича і ген. В. Курмановича. Від ген. Антона Краса, команданта кол. П. корпусу УГА і команданта відтинку Думи у Києві 31. серпня 1919 р. наспів лист, в якому ген. Кравец оправдує свою відсутність хвилевою недиспозицією і бажає успіхів у розпочатому ділі“.

Після цього приходить до слова Губернатор Галицької Области д-р О. Вехтер, якчї передає в синтезі історію Галичини, яка була помістом між сходом і заходом, яка брала участь у боях в австрійській армії і що тепер, „на предложення Райхсфюрера СС дав Фюрер згоду на створення зєднаня добровольців галицьких українців“. По цій промові през. д-р Льозакер відчитав маніфест Генерал-Губернатора д-ра Франка до галицького населення:

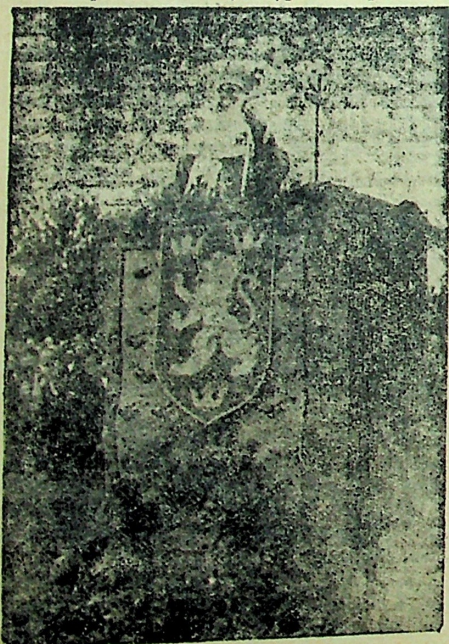
„Німецький варід, який має неспокитну постаову охоронити всі європейські народи перед безприкладною луждою більшовицьких життєвих форм і вратувати західню куль-

Святоче проголошення
СС Дивізії „Галичина“.

туру перед знищенням большевицькими ордами, виступив до гігантичної боротьби проти жахливого терору жидо-большевицького молоха.

Разом із синами німецького народу та його союзників у цій боротьбі за існування беруть участь теж добровольчі відділи усіх інших європейських культурних народів, сві-

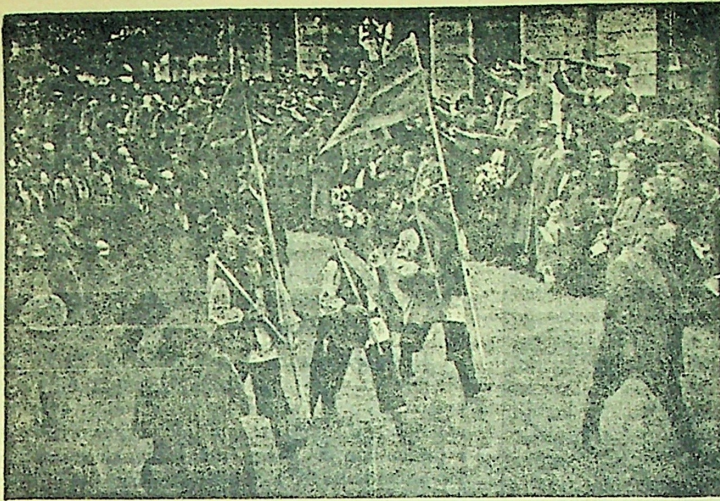

Переміський Владика благословить добровольців.

домих своєї відповідальності. Так само із Ваших рядів виходило раз-у-раз бажання до Німецького Проводу, щоб узяти теж участь у цій, найбільшій в історії, боротьбі за свободу. Тепер прийшов слушний час. Добровольці з Ваших рядів будуть пліч-об-пліч з випробуваними у боротьбі німецькими товаришами зброї боротися проти найстрашнішого ворога також Вашого народу. Таксамо Вашим рідинам, Вашій власності, Вашому майнові, Вашій церкві, Вашій свободі і Вашому життю загрожує сліпий большевицький шал знищення. Завдяки Вашій активній боротьбі проти большевизму у рядах німецьких воєнків будете мати змогу не лише бути співучасниками безсмертної воєнської слави європейських народів, але теж завдяки Вашій жертві виборете й забезпечите на вічні часи для себе й своїх дітей змогу користати з благодатей європейської культури. Нехай Всемогутній Бог благословить Вашу участь у боротьбі”.

По відчитанні маніфесту почав слово Провідник УЦК проф. д-р В. Кубійович. У гарячих та коротких словах подає історію бажань нашого народу виступити збройно проти большевиків, а закінчує своє слово по дякою Фюрерові. По ньому говорить інж. М. Хронов'ят від Військової Управи СС Стріл. Див. „Галичина”.

Відтак усе свято перенеслося до архикаптедрального храму св. Юра, де читаву Службу Божу відслужив Преосвященний архієпископ Йосиф Сліпий у сослуженні крилошан о. Романа Лободича й о. д-ра Гаврила Костельнича. На Службі Божій був приві-

Побід добровольців
вулицями Коломиї.

ний Губернатор д-р О. Вехтер із почетом. Відповідну до хвилини проповідь виголосив о. д-р В. Лаба.

А в год. 16.15 Губернатор д-р О. Вехтер прийняв новоскладену Військову Управу Дивізії, до якої належать: полк. Альфред Біранд, о. д-р Василь Лаба, дир. Осип Навроцький, інж. Андрій Палій, д-р Любомир Макарушка, інж. Євген Пиндус, д-р Іван Рудницький, к-р Михайло Кушпир, ред. Степан Воллинець, інж. Юрій Крохмалюк, д-р Володимир Білотор, інж. Михайло Хронов'ят та проф. Зенон Зелений.

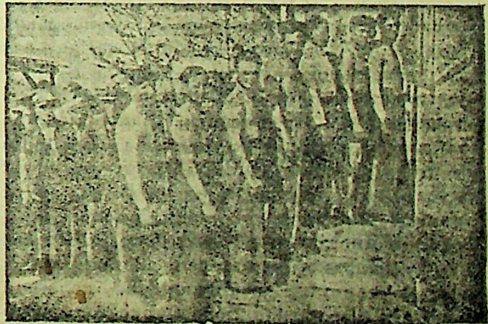
Аналогічно до Львова, почались приготування до свята проголошення Дивізії „Галичина“ по всьому краю. Всюди були скликані наради, сходили комбатантів усіх армій, крім большевицької, а в першу чергу української армії, усюди закипіла організаційна робота свят і формування набірних комісій, пропагандивних гуртків, що їздили по селах і пояснювали нашим людям ціль і значення Дивізії.

І так відбулись свята проголошення акту про творення СС Стрільцької Дивізії „Галичина“ у Яворові 30. IV. і 1. V., у Золочеві 3. V., Снятині 3—7. V. відразу із набором добровольців, Сянік 9. V., Станіславів 9. V., Рава Руська 11. V., Заліщики 15. V., Горлиці, Камінка Струмилева, Коломия, Криниця 23. V. і т. д. Вслід за цими святами повторились окружні Набірні Комісії, в склад яких увходили: уповноважений Військової Управи, крайспавтман, місцевий наш лікар і перед цими комісіями стала відбуватися реєстрація добровольців. З усієї Галичини,

включно з Лемківщиною, зголосилося велике число добровольців.

Дальше — створено чотири лікарські комісії, рухомі, які їздили по черзі з округи в округу і переводили лікарські оглядини зареєстрованих Набірними Комісіями добровольців.

Врешті прийшов отой бажаний усіми і нервово вичікуваний час: від'їзд добровольців на військовий вишкіл у Німеччину. Перший день від'їзду був назначений на 18 липня 1943 р. Вже з 16 на 17 липня почали з'їздитись до Львова добровольці, які отримали „сині“ картки покликання до Дивізії. У Військовій Управі у Львові кипіла робота: постійно дзвонили телефони, постійно напливали до канцелярії добровольці, приходили їх родини за вказівками, йшло приготування до свята „Великої Відправи“ добровольців, що їдуть на вишкіл. Під Оперним

Болше

Представник влади біля тр транспорту добровольців.

Театром поставлено велику трибуну, прибрано й будинок бывшего Союму, перед Оперним Театром, де кінчиться трамвай „6“, поставлено величезного льва, емблему Дивізії.

Ден. 18 липня погода була півхмарна, але без дощу. На площі, при вул. Гербитрассе (Мелчинській), де був приготований престіл, що його проєктував мистець Л. Перфецький, в год. 7. 30 почалась Служба Божя, яку служив Екседеленція єпископ Микита Будка у сослуженні о. д-ра В. Лаби і о. С. Сапруна. Співав хор О. Пleshкевича. Відповідну проповідь сказав о. д-р В. Лаба. На Службі Божій були приявні д-р В. Кубійович і члени УЦК, полк. А. Бізанц і члени В. У., представники від німецької влади, а також представники Японії, Італії, Швеції та ін. По всій площі докладно розставлені відділи комбатантів, старшин, добровольців, делегації міст і сіл. По службі Божій оркестра з Самбора відіграла український церковний і національний гимн. Звідеся усі впорядом ві-

дійшли під Оперний Театр, де почалась Велика Відправа. Трибуну зайняли представники німецької влади з Губернатором д-ром О. Вехтером і від українців д-р В. Кубійович, д-р К. Паньківський, Військова Управа в повному складі і чільні наші громадяни. Промовляли полк. А. Бізанц, д-р К. Паньківський, д-р О. Вехтер, а від молоді Ю. Ференцевич. Після цього влада перейшла під будинок бывшего Союму і почалась дефіляда. По дефіляді курінь старшин удався на Святоторську Гору і тут відпоручники старшин пішли до Митрополита Андрія гр. Шептицького по благословення.

Пополудні того ж дня, від год. 14 до 21, відїздили наші добровольці, старшини і підстаршини української армії, а також австрійської, російської, польської, студенти, лікарі і рядовики до місць призначення на військовий вишкіл. На Черновецькому дворці, де вони завантажувалися, зібралася товпа народу, молоді й старі, рідні і знайомі, що прийшли прощати добровольців. Були майже всі члени Військової Управи. Серед гамору, сміху, співів добровольців відїжджали поїзди на захід. На другий день, 19. VII., відїжджав новий транспорт наших добровольців на вишкіл у Німеччину. На Черновецький дворець прибув і Губернатор д-р О. Вехтер і переходив від вагону до вагону та прощав добровольців. Ще їхали транспортні добровольців на вишкіл у Німеччину 25 і 30 липня.

Послідовно з організацією Дивізії „Галічина“ прийшла організація чоти пропагандистичні і оркестри. Переведено реєстрацію письменників, мистців, світлиців, спікерів, промовців і музикантів. І 3 липня вислано першу чоту пропагандистів на вишкіл до Німеччини. В кілька днів пізніше, по перевірених, зорганізовано й трубну оркестру.

З таборів військового вишколу по короткому часі стали напливати листи від старшин, лікарів, студентів, підстаршин і рядовиків до рідні, знайомих. З кожного листа пробивається нотка отого нового, твердого, воєцького життя, від якого „стара війна“ дещо відвикла, але швидко знову привикає, а молодь їще до нього не втягнулася. Та з кожним днем вони щораз більше входять у атмосферу воєцького життя: дисципліна, лад стає їх прикметою.

В цій хвилині, коли пишемо ці короткі дати до історії СС Стрілецької Дивізії „Галічина“, вишкіля цієї Дивізії їде повним ходом.